

Schönberg—Boublil—
Kretzmer: Nyomorultak. A rockopera előadása a Dóm téren, este fél 9-kor.
A harmadik szegedi táblaképfestészeti biennálé a képtárban és az ifjúsági házban, augusztus 20-ig.
Dér István, Lóránt János, Novák András, Pál Mihály és Zombori László

közös kiállítása a Juhász Gyula Művelődési Központban.

Wieber Mariann jelmeztervező művész kiállítása a Bartók Béla Művelődési Központban, augusztus 20-ig.

Papp György grafikusművész tűzzománcái a Palletta Galériában, augusztus 20-ig.

Gubcsi Attila festőművész kiállítása az ifjúsági házban, augusztus 31-ig.

Szabó Erzsébet üveg-tárgyai a Képcsarnok Galériájában, augusztus 22-ig.

A Móra Ferenc Múzeum állandó kiállításai: Csongrád megyei parasztbútorok és népviseletek; Lucas-képgyűjtemény; Móra-émlékszoba; a Fekete-házban: Vihart aratva — Csongrád megye munkásságának élete és harcai 1867—1945; Buday György élete és munkássága; magyar katonai egyenruhák; a vármúzeumban: Szeged múltja, jelene, jövője; a Kass Galériában: Bélyeg-ek, bélyegtervek, mini-és maxikönyvek Kass János műhelyéből.

Varga Mátyás kiállítóháza (Bécsi körút 11/A). Nemzeti Történeti Emlékpark (Ópusztaszer). Ifj. Lele József néprajzi gyűjteménye (Tápi). Kenderfonó gyártörténeti kiállítás (Rigó utca 5—7.). Paprikamúzeum (Szentmihálytelek).

A házaspár

Thenardier-né: Hámosi Ildikó

— Kezdeném azzal is olyan gonosz ebben a szerepben, hogy szinte bele lehet szeretni...

— Köszönöm, de rögtön hozzá kell tennem: a megformálódó egyéniség egy ilyen darabban, mindig döntő mértékben a zenére alapozódik. Nem lehet szó arról, hogy olyan árnyaltan hasson a figura, mint a regényben, ami meg az egyénítés változatait illeti: Thenardier-né teljesen olyan szerep, amely tökéletes „negatív oldalborda”. A legelső recitativo eleve meghatározza egész habitusát...

— Áma bizonyos legelső megjelenéskor azonnal rá is támad szegény kis Cosette-re, aki tudvalevően — a művész nő saját lánya. Hogyan sikerült megoldaniuk azt a jelenetet?

— Ó, nagyon könnyen. Dóri először is természetes módon nagyon élvezi az egész színházadist, ebben nőtt fel, nekem pedig kimondottan könnyebbé tett az okozott annak tudata, hogy a saját lányommal kell „gonoszkodnom”. Más ember gyerekenél nyilvánvalóan jóval nehezebb lett volna legyőzni azt az érthető gátlást, ami a gyermekkel szembeni durvaság megjelenítésekor egy anyában szűkszerűen előtérbe kerül, és hat...

— Megejtő könnyedséggel és magabiztossággal komédiáznak Szombathy Gyulával, a kocsmajelenetben és a második rész Thenar bároék belépésével kezdődő jelenetében is. Könnyű volt

kidolgozni ezt a határos párost?

— Biztos, hogy nekem sokat segített az a tapasztalat-sor, ami jóformán pályám kezdete óta végigkísér: elég sokszor léptem föl, zenés darabokban is, ráadásul a megszokott drámai szerepek kontrasztjaként is több erőfeszítést kellett kívánnom ez a feladat. Szombathy Gyulával kitűnően tudunk együtt dolgozni: ő nekem segít be, én neki — higgye el, tulajdonképpen — tényleg ilyen egyszerű a dolog... Thenardier-né különben is igazi zsák a feltűnés-alak: annak pedig nincs igaza, aki holmi valóságtól elvonat, mesei „ösgonosz”-páros egyik tagját látja csak benne. Thenardier-né éppúgy vannak, mint férjuraik, akikkel pompásan értik egymást: biztos vagyok benne, hogy az úgynevezett életben, az érvényesülésben éppúgy, mint az ágyban... Nekem pedig semmi más nem döntheti el jobban, jól dolgozom-e ebben a szerepben, csupán az, ha a nézőtérben akad akár csak egyetlen kislány, kinek rólam eszébe jut a mostohaanyja, családi életének eddigi líderes emlékei — már megnyertem a meccset. És ez a fő.

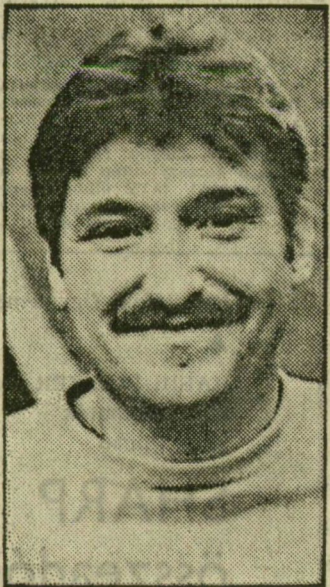
Domonkos László

Thenardier: Szombathy Gyula

A Victor Hugo regényéből készült zenés darab kocsmárosa, Thenardier szerepében Szombathy Gyulát láthatjuk a Dóm színpadán. A Rock Színház „egyenruhájában”, gyanútlanul üldögélt a nézőtérben, amikor lecsaptam rá, még a próbák idején.

— Először Szikora János szólt, hogy számítsanak rám — mondta órájára nézve. — Megmondom őszintén, tanítóképzős korom óta nem vettem kezembe a Nyomorultakat, de emlékképeim alapján elképzelhetetlennek tartottam a regény összességét és színpadra állítását. Márciusban kaptam egy kasszétát, s ha nem is értettem az angol szöveget, Thenardier-t igyekeztem „kihallgatni”.

— Hogyan hatott a zene? — Nem ilyennek képzeltem, mert én rockoperát vártam, de ez musical-opera. Ez persze nem minősít, csak a várakozásaimat jellemzi. A zenét végül nagyon megszerettem és boldog vagyok, hogy elvállaltam ezt a szerepet.

— A próbákon elsősorban az szembetűnő, hogy milyen fegyelmezett munka folyik.

— Ez nagyon jó színház. Fegyelmeztettek, lelkesek, segítőkészek, kedvesek, ez a majd két hónap, amit a Rock Színház társulatával töltök, biztosan maradandó élményem lesz. Lehet, hogy a műfaj, a zene teszi, hogy itt mindenkire hat a munkánk tárgya, a darab

— Nem lehet, hogy a romantika van ilyen hatással?

— Lehet, de ezt félve mondjuk ki. Azt tapasztalom, hogy borzasztó nagy igény van a romantikára, de ezt a szükségletet alig-alig valljuk be magunknak. Az életünk annyira tele van keménységgel, zordsággal, hogy természetes igényünk lett az érzelmesség. A Vig-színházban Az ügynök halála talán éppen ezért ment olyan nagy sikerrel. Ez a darab is az örökös emberi értékeknek igyekszik emléket állítani. Az önfeláldozás, a hit és a szeretet áll a középpontjában. Bár lehetne vele valamilyen hatást elérni!

— A feleségével milyen kapcsolatban van?

— Ó, nagyon jól élünk...

— Úgy értem, milyen a kapcsolata Madame Thenardier-val?

— Nagyon régóta ismerem Hámosi Ildikót, ő a Nemzeti stúdiójába járt én meg főiskolás voltam, amikor megismerkedtünk. Sokszor dolgoztunk már együtt és vele mindig nagyon kellemes volt a munka.

Diuzs Imre

Dugonics és Pusztaszer

Anonymus *Gesta Hungarorum* című, latin nyelvű krónikáját, amelyet magyarul Béla király jegyzőjének könyve a magyarok cselekedeteiről címmel szoktunk emlegetni, 1200 körül írta, de kézírata hamarosan külföldre került, századokon át a bécsi udvari hadilevéltárban lappangott, s csak 1928-ban jutott haza, az Országos Széchényi Könyvtárba, ahol azóta őrzik. S bár néhány történetíró forgatta, szövegét csak majdnem hatszáz év után, 1746-ban adta ki nyomtatásban Johann Georg von Schwandner, a bécsi császári könyvtár őre, Béla Mátyás tanítványa. 1975-ben megjelent hasonló kiadásban is, Györffy György bevezetőjével és jegyzeteivel.

Pusztaszerrel, pontosabban Szeri-ről, a helynek történeti jelentőségéről a krónikások közül egyedül Anonymus szól. Ez azt is jelenti, hogy Pusztaszer kultusza csak a *Gesta* kiadása, tehát a 18. század közepe óta kezdhetett terjedni.

A pusztaszeri hagyomány népszerűsítésének úttörője Dugonics András volt. Az első magyar regénynek, az *Etelka*-nak (1788) bevezetőjében a kor divatjának megfelelően (amikor az írók forrásait nemhogy titkolták volna, hanem olvasottakról beszéltek), Dugonics Árpád fiainak művében megörökített történetéről megvallja: „Ezeket se gondoltam ki magam, hanem Béla királyunknak Nevetlen íródeákjából kölcsönöztem; mely könyvnel nincs se régebb, se hiteltre méltóbb országunkban.”

Az *Etelka* első „könyvében”, azaz kötetében az

egyik fejezet Árpád fejedelemnek Világos várától Budáig való útját írja le. Itt szól Dugonics Szegedről (sokat idézett részlete a halálbűnös biznyságára a Tisza halneveit sorolja föl), s itt említi Pusztaszer is.

„E szegedi polgáraitól elbűcsúzván Árpád, egyenesen a szeri pusztára iparkodott. Meg akarta még egyszer életében látni azon örövendes térséget, melyben a magyarokkal összevgyűlven (Zalánknak meghódolása után) új törvényeket szabott az ország igazgatására.”

Ehhez a szövegrészhez illesztette, tudós szokása szerint, a lap alján magyarra fordított, „Ezen ZEERI pusztát mostanában közönségesen Pusztaszernek nevezik. Három mérföldnyire és még egy darabnyira esik Szeged városától, nem messze a Tisza partjától. Ezen pusztát, melyben Árpád alatt a magyarok összevgyűltenek, és új törvényeket szabtanak; azért nevezik ZEERNEK (avagy a mostani írásnak módja szerint, közönségesebben SZERNEK), mert az új SZER-tartások kihirletelek eme pusztán történt.”

Csak a nehézkes és régies fogalmazás miatt látszik úgy, mintha Dugonics Anonymustól eltérően magyarul a Szer nevet. Szer-tartások ugyanis rendtartást, törvényt kell értenünk, kihirletelesnek kiírdetést.

Ezután Dugonics hosszabb fejtegetésbe kezd a szeri országgyűlés előtti magyar törvényekről, majd felvázolja Szer történetét, felsorolja birtokosait, megemlékezik monostoráról. „A roppant templomnak — írja — számos dűledékjeit és mel-

lette a nagy monastériomnak talpát még most is láthatni.”

Dugonicsot ma is éri az a vád, hogy maradi. Tagadhatatlan, hogy a nemesi nemzetfelfogás híve volt, s II. József magyarellenes intézkedéseinek visszahatása-képpen számos haladó eszme is idegen maradt tőle. De már volt alkalom ezeken a hasákokon is bizonyítani, hogy Cserei-jében (1807) mintájának, Voltaire *Zadig*-jának demokratikus nézeteit egyetértően vette át és terjesztette. Az is friss érdeklődését és elfogulatlan, tudományos meggyőződését tanúsítja, hogy Sajnovics Jánosnak a finnugor népekkel, köztük a lappokkal való rokonságunkról 1770-ben kifejtett álláspontját frissen magáévá tette, s regényeiben hirdette, terjesztette. Holott ez a *halzstros atyafiság* éppen a nemesség körében nem volt népszerű.

S most látható: nemcsak a matematika nyelvét, szokásait magyartította meg, nemcsak a szegedi nép szó-láskincsét mentette meg a halhatatlanságnak. Példa beszédek és jeles mondások (1820) című gazdag gyűjteményében, hanem ő volt az első, aki sietett Pusztaszer történelmi jelentőségének, szerepének megismertetésével.

Ő teremtette tehát meg Pusztaszer kultuszának hagyományát, melynek olyan folytatói voltak, mint Kátona József, Vörösmarty Mihály, Móra Ferenc, Juhász Gyula, Erdei Ferenc, sőt a maga ellenpontozó véleményével — Ady Endre is.

Péter László

A Bartók gyermek-kórus sikere

A Juhász Gyula Tanárképző Főiskola 1. számú gyakorlóiskolájának Bartók gyermekkórusa Hamburgban járt, a Rudolf Steiner iskola meghívására. A 60 tagú együttes a Hamburgban töltött öt nap alatt hatszor lépett közönség elé, Erdősné Fagler Erika és Erdős János vezényletével, Péterffy Gabriella zongorakísérettel. A modern iskolaépület impozáns aulájában — amely egyúttal a város kitűnő akusztikájú koncertterme is — mutatta be a kórus kétórás műsorát. A hangversenyt hosszú ünneplés követte, amelynek legszebb mozzanata az volt, amikor mind a 60 gyerek egy-egy szál rózsát kapott. Hangulatos volt a három diákkoncert is, amelyet a vendég-

látó iskolán kívül még két — ugyancsak Waldorf rendszerű — intézményben adtak. Nagy közönség előtt lépett fel a kórus a St. Michaelis-ben, Hamburg legnagyobb templomában. Így a szerepléseken több ezer ember hallhatta elismerően a magyar gyermekek énekét.

Ott-tartózkodásuk alkalmával az iskola minden osztályában egy órát tartottak Magyarországról. Hamburgban már folyik a tanítás. Részt vettek az első tanári értekezleten, s kérésükre a 100 tagú testületnek megtanították a Tavaszi szél vizet áraszt című népdalt. A szülők nagy szeretettel látták vendégül a tanulókat; jövőre ismét visszavárják a kórust.

Alkotmány napi kitüntetések

A József Attila Tudományegyetemen tegnap Csáky Béla rektor adta át a művelődési miniszter által adományozott kitüntetések. Németh Jenőné könyvtári csoportvezető és Bozsó Antal, a JATE—Olajbányász Bálint Sándor Néptáncgyűttes tagja Szocialista Kultúráért, Ferincz Istvánné könyvtáros Kiváló munkáért, Németh Tiborné műhelyvezető és Gerlefalvy-Nagyné Szarka Mónika tanszéki könyvtáros Miniszteri dicséret kitüntetésben részesült.

Leichter Ákos, az szmt politikai munkatársa tegnap, a SZOT székházában megtartott ünnepségen Szocialista Kultúráért kitüntetés vett át.

Egy évszázad az életben

Neve napján köszöntötték özvegy Bús Józsefné Kónya Ilonát tegnap, kedden Algyón a Lőrinc utca 17-ben a lakóterület hazafias népfőntjának, a szegedi Vöröskereszt szervezetének és a városi tanács területpolitikai munkatársainak képviselői. A városi tanács elnökének ajándékát, virágait nem csak Ilona napra adta át Réty Csabáné a volt varrónőnek, inkább a ritka születésnapra. A gyertyából formázott százast életkort jelölte. Ilonka néni makkegészséges. Szívesen támasztja a kapufélfát, hogy lássa az utcán sétálókat-sietőket. Ha elfeslik valami kelme, odaül varrógépéhez és toldoz-foldoz, de nem veti meg a könyvet, az újságokat sem. Egyik legnagyobb

Onodi Jánosné felvétele

gondja, hogy mikor emelik az ükunokáját. Azon viszont külön bosszankodik, ha valamelyik magyar focipapot kikap ellenfelétől. Őt lányt nevelt, kilenc unoka rájongja körül, 14 dédunokája és egy ükunokája babáskodik mellette. Emberszeretettel az egyik kijelentése bizonyítja leginkább: ha már felköszöntöttetek, kívánom, hogy valamennyien legyetek százévesek